

Høringsnotat Stml. nr 8 2019-2020 Bærekraftig verdiskapning

Etisk handel Norge ble etablert som et flerpartsinitiativ i 2000, og er en medlemsorganisasjon og et ressurscenter for bærekraftig forretningspraksis. Vårt formål er å fremme bærekraftig forretningspraksis i leverandørkjeder slik at handelen bidrar til å ivareta menneske- og arbeidstakerrettigheter, samfunn og miljø. Våre 170 medlemmer består av privat og offentlig sektor, sivilsamfunn, arbeidsgiverorganisasjoner og fagbevegelsen, med en samlet omsetning/innkjøp på ca 350 milliarder og 4 millioner arbeidere i leverandørkjedene. Alle våre medlemmer rapporterer årlig til oss om fremdrift på etisk handel etter OECDs aktsomhetsvurderingsmodell og må oppfylle et minstenivå av dokumentasjonskrav. Medlemsrapportene er offentlig tilgjengelig på våre nettsider www.etiskhandel.no. Vi tilbyr medlemsprogram, individuell medlemsrådgivning, kurs og arrangementer, verktøy og ressurser, og vi er en pådriver for ansvarlig næringsliv både nasjonalt og globalt sammen med våre søsterorganisasjoner i Storbritannia, Danmark og Sverige.

Innledning

Vi takker for muligheten til å komme med innspill til komitebehandlingen av Stml. nr 8 2019-2020 Bærekraftig verdiskapning. Det er gledelig at tittelen på meldingen signaliserer et sterkt bærekraftfokus på statens eierskapsutøvelse, og at det settes krav til selskapene om å gjøre obligatoriske aktsomhetsvurderinger. Det er derimot en for svak kobling mellom statens mål om høyest mulig avkastning og krav om ansvarlig virksomhet og bærekraftig verdiskapning. Staten bør også avkreve konkrete rapporteringsindikatorer på selskapenes håndtering av risiko og faktisk negativ påvirkning på menneske- og arbeidstakerrettighetene, miljø, klima og samfunn i vurdering av selskapenes måloppnåelse.

1. Positivt at staten krever at selskapene gjør aktsomhetsvurderinger

På side 10 i boksen *Statens forventninger til selskapene under Ansvarlig virksomhet* står det at «Selskapene gjennomfører aktsomhetsvurderinger i tråd med anerkjente metoder», og det vises eksplisitt til OECDs modell. Vi er fornøyd med at Eierskapsmeldingen så tydelig understreker at statens forventninger til ansvarlig virksomhetsutøvelse skal basere seg på internasjonale anerkjente standarder slik som UNGP (FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter) og OECDs aktsomhetsvurderingsmodell for bærekraftig forretningspraksis. Dette er samme standard som vi baserer vårt medlemstilbud på og aktsomhetsvurderinger er en viktig del av medlemmenes forpliktelser.

Dessverre er det slik at det fortsatt er lite kunnskap om hva som er den rådende internasjonale standarden. Mange bedrifter opplever at det er en jungel av ulike standarder de skal forholde seg til. Regjeringen bidrar dermed til å ta vekk usikkerheten og gjøre det enda tydeligere for selskapene at det er UNGP og OECDs aktsomhetsvurderingsmodell som er den rådende felles standarden. Dette samsvarer også med den norske kortversjonen av OECDs aktsomhetsvurderinger – en innføring, og regjeringens forventning uttrykt i forordet som er skrevet av næringsministeren, utenriksministeren og utviklingsministeren. UNGP består av tre pilarer og meldingen kunne med fordel også omtale pilar 1 om statens ansvar for å beskytte sine innbyggere mot menneskerettighetsbrudd og statens særlige ansvar for å påse at mennesker, samfunn og miljø blir skadelidende som følge av statens eierskapsutøvelse.

2. For svak kobling mellom statens mål om høyest mulig avkastning over tid og bærekraftig verdiskapning

Innledningsvis i meldingen, står det at statens mål med eierskap (kategori 1) er høyest mulig avkastning over tid. Litt lengre nede i teksten står det at dette bare er mulig så lenge den er basert på en bærekraftig verdiskapning forstått som Brundtlandkommisjonens definisjon av bærekraft og den tripple bunnlinje. Det står også i kapittel 7 i for eksempel 7.1.3. at statens mål skal nås på en bærekraftig og ansvarlig måte. Dette er et viktig prinsipp og er essensen av etisk handel/bærekraftig forretningspraksis. Men det ser ikke ut til at dette er gjennomført i hele meldingen og det hefter usikkerhet om hvor mye Regjeringen egentlig vektlegger bærekraft fremfor høyest mulig avkastning over tid. I 12.5.1. Vurdering av måloppnåelse hos selskapene, står det ingenting om at bærekraft skal vektlegges, bare oppnådd totalavkastning sammenlignet med avkastningskrav hos sammenlignende selskaper. Videre i kap. 6 Gjennomgang av selskapene med statlig eierandel, så står det også bare at statens mål er høyest mulig avkastning over tid, men ingenting om at Regjeringen forventer at selskapene skal være ansvarlige virksomheter. Hvis Regjeringen har som mål å være ledende i OCED-området på statlig eierskapsutøvelse, så bør det inn konkrete måleindikatorer på selskapenes aktsomhetsvurderinger og håndtering av både risiko og faktisk skade på mennesker, samfunn og miljø.

3. Bedre rapporteringsindikatorer og konkret oppfølging av selskapenes aktsomhetsvurderinger og bærekraftig forretningspraksis

Det er positivt at Regjeringen er så tydelig på forventning til selskapene om Åpenhet og rapportering. En god rapportering må derimot også inneholde informasjon om selskapenes aktsomhetsvurderinger og modellens 6 steg inklusiv interessentdialog. I 10.9 står det bare en henvisning til at rapporteringen skal inneholde vesentlig ikke-finansiell informasjon, men ikke noe mere konkret. Det er viktig at det er rapportering på aktsomhetsvurderinger og at denne inneholder en god beskrivelse av hvorfor selskapene, basert på risikokartlegging og anerkjente kilder, har gjort en prioritering av risiko for mennesker, samfunn og miljø (basert på UNGPs scale, scope og remediable) og kan begrunne utførlig hvorfor selskapene jobber med å stanse, begrense og/eller forebygge disse menneskerettighetsbruddene, men ikke andre brudd. Dette betyr ikke at noe er mindre viktig enn andre, men et selskap kan sjelden håndtere all risiko og skade samtidig, og må derfor prioritere i henhold til UNGP og OECDs aktsomhetsvurderingsguide. Vi i Etisk handel har det siste året utviklet en egen rapporteringsmal (web-basert) som bygger på OECDs aktsomhetsmodell og UNGPs Reporting Framework. Eierskapsavdelingen, som vi har et godt samarbeid med, er velkommen til å se på våre måleindikatorer og om disse kan bygges inn i selskapsrapporteringen.

Oslo, 21.01.20

Med vennlig hilsen

Heidi Furustøl, Daglig leder

Dette høringsinnspillet er basert på sekretariatets erfaringer med fagfeltet og representerer ikke nødvendigvis synet til alle våre rundt 172 medlemsvirksomheter.